

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

LETO II.

Ljubljana, dne 24. februarja 1936.

Štev. 2.—3.

Marksizmu boj!

Vedno bolj se danes zastruje borba med dvema nazoroma, ki hočeta preusmeriti pota današnje družbe in dati človeštvu možnost boljšega življenja in boljšega napredka. V socialnem kaosu današnje družbe se bilje boj, neizprosni boj med nacijonalizmom in marksizmom.

Nacijonalizem, izgrajen na temelju naroda in države, hoteč pomagati svojemu narodu iz stiske, v katero ga je pahnila današnja doba, pridobiva vedno več na svoji moči in se uveljavlja po vsem svetu. Izhaja iz realnih dejstev, da je treba lastnemu narodu pomagati kot narodni in državni celoti, se zanj boriti in na narodni podlagi graditi boljše bodočnost, ustvarjati zlasti vsakemu poedincu, členu tega naroda možnost človeškega življenja, človeka vrednega. Pri tem zahteva, da se interesi vsakega poedinca podrede interesom naroda kot celote, da se vse sile posameznikov združijo v delo za narodno in državno telo. Nacijonalizem prav tako hoče kakor to trdi marksizem za sebe, pomagati iz stiske tistim slojem naroda, ki narod v resnici predstavljajo, to sta v prvi vrsti kmet in delavec, stebra današnje družbe.

Marksizem nasprotno prihaja z gesli internacionalnosti, internacionalne borbe proletarijata proti sedanjemu družbi sploh, prihaja z lažnimi gesli svobode in rajske rešitve vsega sveta. Za marksista ne obstoji domovina, temveč za njega je domovina ves svet. Pa ne samo to. Marksizem je vsa zgodovina samo ekonomska borba med posameznimi stanov, t. j. razredi, med reveži in bogataši. Marksizem ne priznava človeške ljubezni, požrtvovalnosti, dobrote in usmiljenja, temveč slepi ljudstvo le s svojimi praznimi gesli, ki so iznikla iz njegove židovsko-germanske kali. S svojim pridigovanjem o razrednem boju potiskajo marksisti narod v propast, ker vcepljajo delavnemu ljudstvu miselnost, da je le v prevladi enega razreda, t. j. proletarskega nad vsemi drugimi mogoče izboljšanje stanja, v katerem se nahaja danes človeška družba. Poslužujejo se vseh sredstev, tudi najpodlejših, za dosego svojih ciljev; zamejujejo vse pridobitve dosedanje kulture, družino, etiko, moralo, narod, čeprav se dostikrat skrivajo pod krinko nekakšnega nacionalnega komunizma. Najmanj pa je marksizem sprejemljiv za naš narod, ker je židovsko-germanskega porekla, ne pa našega — narodnega.

Mi vemo, da je položaj malega človeka, kmeta in delavca, obupen. Zavedamo se, da preživlja naš narod težko krizo. Prav zato pa se ne moremo oprijeti židovsko-marksistične internacionalnosti, ker smo prepričani, da je obnova našega narodnega življenja mogoča le iz ideje, iz pokreta, ki bo izšel iz tega naroda samega, se v njem razvil in se zanj prikrojil. Nočemo priznati nadvlade enega razreda nad drugim, ker smo trdno uverjeni, da je mogoč pravi razvoj vse človeške družbe le v pravičnem sožitju vseh stanov. Odklanjam materialistično misel-

O državljski vzgoji

Vsaka država ni samo družabna enota, zgrajena zgolj iz zunanje združitve posameznikov, ampak je močna, organizirana celota popolnoma določene skupine ljudi, t. j. posameznikov, ki hočejo svoje posamezne sile položiti v enotno silo, ki naj deluje za napredek in ojačenje celote. Državo smatramo za čisto določeno skupnost nekega naroda, ki ga veže na določeno ozemlje neki pravni ustroj. V bistvu države se kaže zavest posameznika, da ne more delati in uspevati kot poedinec tako, kakor lahko uspeva v močni, organizirani celoti, ki skupno skrbi tudi za vsakega poedinca, člana te velike organizirane skupnosti.

Naša narodna država pa je še več. Ni nastala samo kot pravni izraz določene skupine ljudi, ki so se hoteli organizirati v višjo celoto, da bi ta lažje zastopala njihove interese, temveč je nastala iz zgodovinske nujnosti in trajne zavesti, da je ljudstvo, ki hoče ustvariti sebi močno državo, povezano tudi krvno, ker je po stoletnem in stoletnem razvoju prišlo do razvojne točke, ko se je s popolno pravico začelo imenovati jugoslovanski narod. Težnja po močni jugoslovanski državi zasledujemo že v prvih početkih naše narodne preteklosti, ko je naš narod še hlapčeval in služil tujim biričem. Naš narod je že v tej dobi spoznal, da se razcepljen v neštivilne majhne dele ne more razvijati tako, kakor bi se moral, ker se brez lastne državne zgradbe ne more povzpeti na tisto stopnjo kulturne, politične in gospodarske moči, na kateri so se že zgodaj nahajali narodi, ki so imeli možnost vsestranskega izživljanja v lastni državi, nemoteni po boju za goli politični in gospodarski obstanek. Vsi naporu tujstva v preteklosti niso mogli v našem narodu udušiti zavesti, da je ta narod iz ene korenine, da je ene matere sin in da se mora truditi, da prej ali slej doseže svoj veliki ideal — ustvaritev svoje narodne države. Ta ideja jugoslovanske države se je vedno bolj jačila in krepila, dokler se ni dokončno izoblikovala v generaciji naše predvojnne mladine in po svetovni vojni stopila na dan kot gola realnost.

Preteklost je seveda mnogo škodovala in mnogo pokvarila, ker je tu in tam podkrepjena po tujstvu zašla na pot razdiranja in uničevanja enotne zavesti. Toda dobro je zmagalo nad zlim in interesom narodne celote so se nujno morali podrediti vsi interesi posameznikov ali manjših delov, ki niso spoznali vrednosti sloge, ki daje moč in napredek. A dejstvo, da je jugoslovanska država nastala, pa čeprav po dolgi borbi, nam daje zavest, in nam jasno kaže, da je ideja narodnega in državnega edinstva bila vseskozi živa, da se je gojila, ohranjala in ohranila. Iz tega spoznanja sledi, da se moramo mi danes

z vsemi silami truditi za to, da se ta zavest še ojači in da vse, kar nas je v preteklosti ločilo, odpravljamo, in to, kar nas druži, krepimo. V vsakem poedincu mora biti zavest, da je naša narodna država celota, edinica, ki se ji morajo podrediti vsi, ki hočejo aktivno sodelovati pri izgrajevanju te celote. Le v taki narodni državi je mogoč razvoj vseh kulturnih, socialnih in gospodarskih pridobitev naše preteklosti, pridobitev, ki jih moramo sedaj gojiti v močnejšo, organsko povezano celoto, ki naj predstavi politično, gospodarsko, socialno in kulturno našo moč, moč jugoslovanskega naroda in jugoslovanske narodne države vsemu svetu.

Ideji narodnega in državnega edinstva mora služiti tudi vse kulturno delovanje našega naroda. Na prvem mestu stoji tu šola, ki naj da mladini jasnih pogledov v našo narodno preteklost in krepkih smernic za nadaljnje delo kot generaciji, ki naj narodove težnje in potrebe zastopa v bodočnosti. V državljski vzgoji, ki bi morala kot državljski nauk biti najvažnejša plat naše šole, predmet, ki bi se moral najbolj gojiti, smo silno zamudili. Pri tem so nas že davno prehiteli drugi narodi, ki so v svojih mladih generacijah znali ustvariti močno narodno in državno zavest, zavest, da mora vsak poedinec značajno in trdno delati za narod in narodno državo kot celoto. Iz šole naj bi močna državljska zavest prešla v vse sloje naroda, preprijala z narodno in državljsko zavestjo vsakega poedinca in zatirala vse, kar je gnilega in slabega. Vzbujanje zavesti do celote, utrjevanje značajev, ki naj svoje sile izrabljajo za narod in državo, vzgajanje značajnosti, poštenosti, močnatosti, napeljevanje k proučevanju narodne preteklosti itd., vse to naj bi spadalo v okvir državljske vzgoje, ki naj se z državljskim poukom krepi in razširja. Vzgojanje požrtvovalnosti in čuta solidarnosti ter odgovornosti do vsakega posameznika, je naloga državljskega pouka, ki naj mladino vzgaja v zavedne državljske. Dasi kulturnega izživljanja, ki naj pospešuje državljsko vzgojo, ne predstavlja samo šola, marveč vse ostale kulturne ustanove in pridobitve, je šola tista najvažnejša kulturna ustanova, ki mora v prvi vrsti služiti narodu in državi in vzgajati mladino res v pravem duhu, v duhu, ki ji daje jamstvo, da nekoč dozorela in moška stopi k realnemu delu za narod in državo.

Vse, kar ubija duh edinstva in pojem celote, je treba iz šole odstraniti. Vsa šolska vzgoja se mora podrediti interesom naroda in države ter jugoslovanski ideji, ki predstavlja žarišče in torišče za delo vsakega poedinca, ki hoče delati za kulturno, politično, socialno in gospodarsko moč jugoslovanskega naroda in jugoslovanske države.

nost židovsko-germanskega marksizma, ker imamo svoje ideale, za katere se hočemo boriti, da nekoč z lastnimi močmi pomoremo svojemu narodu. Zavračamo marksistično ideologijo razrednega boja in razrednega razvoja družbe v zgodovini, ker vemo, da so naš narod vzdrževale in našo narodno državo ustvarjale generacije, ki so se z brezmejnimi idealizmom žrtvovala za svoje ideje, katere so bile gonilne sile naše narodne zgodovine.

Vemo, da je z nami ves naš narod, da je z nami vsakdo, ki pošteno misli in čuti in ki hoče pošteno tudi delati. Ljubimo svoj narod in spoštujemo druge; ljubimo svoj narod in svojo državo, ker verujemo vanjo, ker smo prepričani, da nam vsem lahko daje kruha, ker jasno vemo, da so se zanjo žrtvovala pokolenja in pokolenja. Zato: kdor ni za narod, je proti njemu. In kdor je proti njemu, temu napovedujemo neizprosni boj!

Trije svetilniki Sv. Sava — Karadžorđe — Strossmayer

Kot trije svetilniki stoje v zgodovini našega jugoslovenskega naroda veličastne osebnosti treh mož, ki so vse svoje sile in vse svoje življenje stavili samo v službo svojemu narodu. Kot tri kristalno brušene posode, polne najboljšega in najlepšega, kar more kdo dati svojemu narodu na oltar, se dvigajo pred nami mogočni liki sv. Sava, Karadžordja in škofa Strossmayerja.

Sv. Sava — mladi Rastko, najmlajši sin vélikega župana v Raški Stefana Nemanje, je, čutivši, da ni za dvorno življenje, odšel v mirni in tihi samostan na gori Atos, da tam, v samotni, dozori v moža, ki bo služil samo svojemu narodu in mu z dozorelostjo svoje osebnosti in svoje izobrazbe pomagal k napredku in uspehom. Ta mladi menih je postavil temelje srbski književnosti in postal prvi delavec na polju izobraževanja in prosvetljevanja svojega naroda. Postal je škof in pozneje tudi nadškof, uredil narodno cerkev ter venčal svojega brata, naslednika Stefana Nemanje — Stefana II. »Prvoencega«. Sv. Sava, ki ga je srbska pravoslavna cerkev proglasila zaradi njegovih nenadkriljivih zaslug za svetnika, je v srbskem delu

našega naroda zasejal plemenito seme, ki je prekrasilo ves tedanji srbski svet v odpor proti tujemu pohlepu po srbski zemlji. Pokazal je že v tisti dobi, da je naša kultura lahko enakovredna tuji, saj se je s svojim prosvetnim delom proslavil po vsem svetu in dal vzor, kakšen naj bo narodni svečenik in kakšno naj bo njegovo delo.

V srcu Šumadije, v malem kraju Orašju pa je bil 15. februarja 1804. izbran narodni veljak Karadžordje Petrović za narodovega izbranca in voditelja v borbi srbskega ljudstva proti nasilju turškega jarma. V zgodovini Jugoslovenov je to velik zgodovinski dogodek, ki je postal temelj za ves nadaljni razvoj borbe za naše osvobodjenje in uedinjenje, temelj, na katerem so se jasno začeli črtati obrisi nadaljnega poteka zgodovine vseh Jugoslovenov. Ta pogumni in kremeniti mož, mož energije in dela, je že tedaj, v uporu proti turškim janičarjem spoznal, da bi njegovo delo, ki si ga je zastavil, bilo pretesno in preveč omejeno, če ne bi v okvir svojega programa vzel tudi ideje, ki je tedaj

postajala vedno bolj določna, ideje jugoslovenstva, po kateri naj se v doglednem času doseže osvobodjenje in uedinjenje vseh Jugoslovenov. Že tedaj je Karadžordje pisal Napoleonu, da boj, ki ga vodi za osvobodjenje srbskega dela jugoslovenskega naroda izpod turškega jarma, ni samo ozek pokrajinski boj, temveč mu je smoter, da v isti borbi združi vse Jugoslovene. Veliki Vožd Karadžordje bo vedno glasnik tiste kremenite značajnosti, ki je odlikovala tako njega, kakor vse njegove potomce, vnuka — Petra Mrkonjića Osvoboditelja in pravnuka — Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Po vzoru svojih velikih predhodnikov, ki so nekako nagonsko čutili, kako morajo delati za svoj narod in kam pelje narodova pot, je bil tudi Josip Juraj Strossmayer, véliki jugoslovenski vladika, ki je s svojim prodornim duhom sanjal o bodočnosti jugoslovenstva, se boril proti vsaki verski mržnji, kulturno delal za svoj narod, se upal vstati proti avstrijskim mogotcem za pravico slovanskega bogoslužja, se drznil dvigniti proti samemu papežu. Z geslom »Bog i narod!« je šel véliki jugoslovenski biskup med narod, ga pri vsaki priliki dvigal, ga bodril in mu kazal pot v duhu praktičnega jugoslovenstva, ki da ne sme biti samo fraza, ampak resnično življenje. »Ljubav, vera, bratstvo, sloga«, to so bile besede tega vélikega moža, ki je bil skozi vse življenje verno zvest ideji, katero si je osvojil. »Kako ste majhni v svoji neveri, kako ste slabotni v svoji neslogi, kako ste smešni v svojem sovraštvu, kako ste nizki v svojih srcih!« je klical Strossmayer, djakovski bi-

skup, svojemu narodu in l. 1849., ustoličen za škofa v Djakovu, zaklical z nenadkriljivim ponosom: »Jaz sem prvi narodni škof!« Postal je voditelj tiste mladine, ki se je pozneje vsa žrtvovala za dosego uresničenja tiste ideje, za katero je ves gorel in plamtel vladika Josip Juraj Strossmayer. Pa ne samo voditelj mladine. Iz naroda je izšel, za narod je živel, v narodu je ostal in bo ostal.

To so trije mogočni stebri, ki v množici neštevilnih drugih podpirajo zgodovinsko urejenost naše mlade države, to so trije svetilniki, od katerih naj naša mladina dobiva jasnih pogledov v bodočnost, to so tri kristalno brušene posode, iz katerih naj naša mladina črpa novih moči in nove volje za službo ideji, kateri so služili, za katero so goreli in delovali: sv. Sava, Karadžordje, Josip Juraj Strossmayer.

KOLENDAR

1. februarja 1806. je maršal Marmont objavil konec dubrovaške republike.
2. februarja 1804. je bil Karadžordje v Orašju izvoljen za voditelja prve srbske ustaje proti Turkom.
2. februarja 1924. je umrl pesnik Aleksa Šantić.
3. februarja 1758. se je rodil Valentin Vodnik.
3. februarja 1894. je umrl v Beogradu pesnik Vojislav J. Ilić.
3. februarja 1895. je umrl v Valjevu Ljubomir Nenadović, pesnik in potopisec.
4. februarja 1807. so srbski vstaši vzeli Turkom beograjsko trdnjavo.
5. februarja 1804. je dahija Fočić Mehmed-Aga s prevaro dal ubiti v Valjevu, na kolubarskem mostu, srbska kneza Ilijo Birčanina in Aleksa Nenadovića.
5. februarja 1901. je v Vršču umrl dr. Svetozar Miletić, srbski narodni prvak v Vojvodini.
6. februarja 1670. se je vršila prva slovenska gledališka predstava.
7. februarja 1913. se je začela borba pri Skadru in srbska vojska je šla čez Drin.
8. februarja 1849. je umrl Francè Prešeren.
8. februarja 1864. je umrl na Dunaju Vuk Stefanović Karadžić.
9. februarja 1573. je bil zadušen kmetijski upor pri Stubici.
9. februarja 1871. se je rodil Frančišek S. Finžgar.
10. februarja 1918. se je Rusija prenehala bojevati.
11. februarja 1837. se je rodil iznajditelj Edison.
11. februarja 1901. je umrl na Dunaju kralj Milan Obrenović.
13. februarja 1199. je umrl Stefan Nemanja.
14. februarja 869. je umrl sv. Ciril.
13. februarja 1894. je umrl Franjo Rački.
15. februarja 1573. je bil umorjen Matija Gubec.
15. februarja 1787. je umrl Josip Bošković, največji matematik svojega časa.
17. februarja 1831. se je rodil Matija Valjavec.
19. februarja 1473. se je rodil zvezdoslovec Kopernik.
19. februarja 1916. so se začele pri Draču borbe z avstro-ogrsko vojsko.
19. februarja 1923. je umrl dr. Ivan Tavčar.
20. februarja 1858. se je rodil skladatelj Viktor Parma.
21. februarja 1916. je bila bitka pri Verdunu.
22. februarja 1878. se je začela »Kočina krajina«.
22. februarja 1882. je bila kneževina Srbija proglašena za kraljevino.
23. februarja 1391. je umrl bosanski kralj Tvrtko.
23. februarja 1826. se je rodil Svetozar Miletić, bорец za narodne pravice in voditelj ogrskih Srbov.
23. februarja 1843. se je rodil v Beogradu Milutin Garašanin, državnik.
24. februarja 1515. so Turki v Sofiji živega sežgali 18letnega Srba Djordja Kratovca, ker se ni hotel poturčiti.

DOGODKI, KI SE ZANJE ZANIMA VES SVET...

Habsburžani in Evropa

Habsburško vprašanje se pojavlja v poslednjih. Za delj časa je izginilo po deportaciji zadnjega cesarja Karla in njegovi smrti, toda zopet se je vrnilo in postalo v zadnjem času zanimiv predmet v evropski politiki. Vzrokov je več. To so polnoletnost Otona, igra, ki jo igrajo z Habsburžani madžarski revizionisti, monarhistični pokret v Avstriji in v drugih evropskih državah. Toda glavni vzrok pojavljanja habsburškega vprašanja je bil propad ostre linije v evropski politiki, ki je z velikim potrpljenjem trpela omalovaževanje obstoječih mednarodnih obvez.

Vladajoči sistem v Avstriji je bil povratku Habsburžanov naklonjen. Z vedno večjim zblizevanjem z Italijo, ki je slično protektoratu Italije nad Avstrijo, so habsburške akcije vedno bolj rasle.

Videti je, da italijanska politika na povratek Habsburžanov ni gledala nejevoljno; v njih je videla novega zaveznika zoper Berlin. Odpor proti Habsburžanom se je slabil tudi drugje. Toda nenadoma so habsburške akcije začele propadati. Italija se je zapletla v vojno z Abesinijo. Njene nade po hitri zmagi se niso izpolnile in sedaj se v afriški vojni ne bori samo za kolonije, marveč še za več. Težišče evropske politike se je od Lavalove dobe premaknilo v London. Videč zaposlenost novega »protektorja« in vse večjo energijo Nemčije proti anšlusu, se je Avstrija začela naslanjati drugam. Potovanje podkancelarija Starhemberga v London je v prvi vrsti služilo prisotnosti Avstrije na pogrebu kralja Jurija, a v drugi vrsti novi politični orientaciji. Vse kaže, da je g. Starhemberg pričakoval od konzervativne Anglije, da ne bo imela ničesar proti povratku Habsburžanov. Toda razočaral se je. Odločujoči faktorji angleške politike so g. Starhembergu sporočili, da mora vprašanje Habsburžanov postaviti na stran, če hoče preprečiti anšlus.

Danes lahko postavimo, da avstrijska vlada za delj časa nima namena zanimati se za Habsburžane. Na prvem mestu evropske politike je danes ožja zveza med državami srednje Evrope. Govori se o zblizanju Avstrije z Malo antanto, v prvi vrsti s Čehoslovaško in Jugoslavijo, a tudi o močnejšem političnem sodelovanju. Avstrijsko nezavisnost morajo sedaj garantirati novi faktorji.

Poljski tranzitni spor z Nemci

Poljsko-nemški spor, ki je nastal zaradi tega, ker Nemčija ne plačuje taks za tranzit preko poljskega Primorja, postaja vedno bolj zapleten. Kakor sporočajo varšavski listi, dosedanji nemški predlogi za rešitev tega vprašanja ne morejo postati osnova za nadaljne razgovore. Nemška vlada je baje obvestila Poljsko, da je pripravljena ves dolg za tranzit preko poljskega Primorja poravnati v blagu, toda brez izplačila v gotovini. Poljska vlada pa zahteva, da Nemčija plača dolg v gotovini, tembolj zato, ker nujno potrebuje denar za razna javna dela, za oživiljenje gospodarskega življenja in ublažitev brezposelnosti.

V poljskih gospodarskih in finančnih krogih so prepričani, da bodo Nemci postali napram Poljski kmalu popustljivejši, ker jim bo ustavitelj železniškega tranzita preko poljskega Primorja prinesla znatno škodo. Nemška vlada je sicer spustila v promet motorne ladje med pristaniščem v Baltičkem morju in Königsbergom, toda prevoz blaga po tej poti je še dražji. V Nemčiji se boje, da bodo z ustaviteljem železniškega tranzita preko Primorja precej padle dosedanje pošiljke zaklane živine iz vzhodne Pruske v Tretji Reich, s čimer bi se še bolj povečal že itak precej občuten primanjkljaj mesa in masti v Nemčiji.

Japonska in Sovjeti

Sistematično prodiranje Japonske v Kitajsko je precej vplivalo na politiko Zedinjenih držav, Anglije in Sovjetske Zveze.

Zedinjene države že davno občutijo, da so ogrožene od japonske nevarnosti. Ta nevarnost je v prvi vrsti gospodarska. Japonski vpliv se je v zadnjih letih razširil v Meksiko, Srednjo in Južno Ameriko in Japonci so začeli prodirati celo na Havajske otoke.

Japonska trgovska ekspanzija ograža tudi angleške interese in Anglija se vedno bolj boji japonske nevarnosti za nekatere svoje dominijone, zlasti za Avstralijo.

Slednjič pa tudi sovjetska zveza spremlja ojačevanje japonskega vpliva v Kitajski z silnim vznemirjenjem, a to ne toliko zaradi tega, ker so Japonci proti komunizmu, temveč zaradi Vladivostoka. Ni dvoma, da je japonska akcija bila v zadnjem času naperjena v prvi vrsti proti sovjetski zvezi. »Antikomunistična fronta«, ki so jo Japonci ustanovili v severni Kitajski, je bila prej naperjena proti sovjetski zvezi, kakor pa proti komunistom v Kitajski sami. Najboljši poznavalci angleške politike izjavljajo, da utegne v bližnji bodočnosti biti angleško-rusko sodelovanje edina glavna os svetovne politike v Evropi in Aziji. Japonska bi zato v tem videla resno oviranje svojih ciljev po nadvladi v Aziji; zaradi tega je znatno pospešila izvrševanje svojega programa.

V vsakem slučaju vidi Japonska za sedaj v SSSR edinega pravega sovražnika. Splošno se trdi, da je sovjetska zveza v tem pogledu samo obnovitev »moskovskega imperijalizma«, čeprav v drugi obliki. Toda pri tem moramo opozoriti, da kitajsko vprašanje črpa tudi japonske moči. Vprašanje je, ali ne bo Japonska s Kitajsko oslajljena. Gotovo je, da Japonska lahko kitajski problem razvija še dalje, kakor bi sama želela, zlasti v finančnem vprašanju. Kitajski problem je torej nedeljivo zvezan z japonsko sovjetskimi odnosi, toda s tem se borba razširja na ves daljni vzhod, dočim se je Tokio prvobitno hotel naslanjati samo na naklonjeno Kitajsko. Japonska se torej lahko vpraša, ali ni v Kitajski napravila veliko napako in ali jo še more popraviti.

Nemčija in kolonije

Nemčija v zadnjem času vedno glasneje zahteva, da se ji kolonije vrnejo. Nemški tisk trdi, da tako velik narod brez kolonij sploh ne more obstojati. To vprašanje v precejšnji meri vznemirja svetovno javnost, zlasti tiste države, ki so po svetovni vojni nekdanje nemške kolonije razdelile med seboj. Med temi državami je na prvem mestu Anglija, katere tisk posveča temu vprašanju vedno več prostora. Pisanje večine angleškega tiska za Nemčijo ni niti malo povoljno. Tako piše pred kratkim n. pr. »Economist«:

»Nemški cenzor je iz nemških časopisnih vesti o Hitlerjevem govoru v Münchenu 26. januarja t. l. črtal vsako sled kolonijalnega vprašanja. Toda vseeno ni mogel preprečiti, da bi se Hitlerjeve izjave ne pojavile v tujem tisku. V kolonijalnih vprašanjih je važno vprav tuje mišljenje, ne pa nemško, ker imajo tuje sile tiste kolonije, na katere računa Nemčija. Jedro Hitlerjevega govora je razširjenje teorije o rasni neenakosti iz Evrope v prekomorske dežele. Toda Hitler je dal vedeti, da bo z domačini v kolonijah postopal prav tako, kakor z židi doma. Nazor, da je cilj kolonizacije, dvigniti zaostale narode v samostojnost, je Hitler zavrgel kakor akademsko stilistično vajo ameriških profesorjev. Izjavil je, da je za vlado poklicano belo pleme. Po naših nazorih je politika g. Hitlerja politika čistega razbojništva, ki bi izzvala rasno vojno po vsej Afriki. Če je to Hitlerjeva zadnja beseda o kolonijalnih vprašanjih, tedaj so izgledi za mir res za-

lostni. Če pa je to samo nepremišljena eksplozija, potem ostane Hitlerjeva neodgovornost še nadalje trajna nevarnost za dobrobit Nemčije in vsega sveta.

Procesi proti antifašistom v Romuniji

Od časa, ko so v Rumuniji bile komunistične organizacije uradno zabranjene, se je pojavilo nekaj skupin, ki so tajno služile komunističnim ciljem, tako n. pr. »Blok za zaščito demokratičnih svoboščin«, »Antifašistična liga« itd. Delo teh skupin je povzročilo več procesov pred rumunskim vojaškim sodiščem. V nekem primeru se je znašel pred sodiščem profesor cerkvene umetnosti na bogoslovni fakulteti Constantinescu. Njegov proces še vedno ni končan. Za podobno stvar je bil obsojen tudi profesor Bugnariu, ki je bil obsojen na dve in pol leti težke ječe. 27. t. m. se je Bukarešti pričel podoben proces zoper Ano Paukerjevo in njenih 18 tovarišev. Obtoženci se trudijo, da bi svoje procese komplicirali s tem, da za svojo obrambo pozivajo odvetnike iz tujine in predlagajo številne inozemske priče, katerih prihod in zaslišanje je očitno nemogoče. Constantinescu je navedel za svoj proces okoli 500 prič, Ana Paukerjeva pa je šla še dalje in navaja kot priče Bernarda Shawa, Léona Bluma, Dimitrova, Maksima Gorkega, Ilijo Erenburga, Romaina Rolanda, Herriota itd., skupno približno 2000 prič.

Angleži se boje Nemcev

Angleška »Morning Post« je pred kratkim objavila članek svojega dopisnika, ki govori o nemškem pomorskem oboroževanju, ki zadnje čase London zelo vznemirja. Po trditvi angleškega lista je videti, da je Nemčija že pred nekim časom začela graditi podmornice, katerih tonaža znatno prekaša tonažo, ki je bila določena po poznanem nemško-angleškem napadalnem ugovoru. Te podmornice bodo verjetno imele isto nalogo, kakor v svetovni vojni. In ta del nemške pomorske sile ni mogoče smatrati za obrambno sredstvo. Za sedaj se te podmornice še ne montirajo, toda poskrbljeno je za to, da se v potrebi lahko takoj spuste na morje. Isti list dalje trdi, da je nemško oboroževanje že prekoračilo meje, ki jih je določil omenjeni sporazum. To je vsekakor v nasprotju z angleško-nemškim sporazumom, po katerem bi morala Nemčija Veliko Britanijo obvestiti o svojih načrtih in izvesti nove dogovore, če bi hotela misliti na enakost v pomorski sili. Tuji listi, ki posnemajo ta članek »Morning Posta«, dostavljajo, da je težko ugotoviti točnost omenjenih informacij, toda menijo, da bi londonski krogi najbrž želeli, da se angleško-nemški sporazum znova pregleda in da se izpremeni v obširnejši splošni pakt.

Rumena solidarnost

V italijansko-abesinskem sporu si lahko precej točno ogledamo japonsko diplomatsko igro. Pričakovalo se je lahko, da bodo japonske simpatije na italijanski strani. Tudi Italija je kakor Japonska precej zadeta z obsodbo od strani Društva narodov. Japonska se sicer uradno drži stroge nevtralnosti, toda v resnici se mnogo bolj zanima za Abesinijo, kakor za Italijo. Tega pa se ne more raztolmačiti samo z gospodarskimi razlogi. Japonska računa tudi z rasnim problemom. Visoke japonske osebnosti so se izrazile o tem problemu. Največji japonski list je napisal, da ima rasni problem, ki se kaže za italijansko-abesinskim sporom, veliko večji pomen, kakor sam spor. Neki drugi japonski list je naravnost pisal, da je Japonska poklicana, da postane voditeljica rumenih in črnih narodov.

Nazaj k Slovanstvu!

V tisti dobi, ko je naš narod ponižan in razžaljen še hlapčeval tujcu, ko je zlasti slovenski del našega jugoslovenskega naroda bil pod neposrednim vplivom in prevlado nemštva, prav tako kakor velik del ostalega bratstva Slovanstva, je mladina spoznala pravilo in geslo: »V slogi je moč!« in se zatekla v široko idejo slovanstva. Lahko rečemo, da je bila naša mladina 19. stoletja orientirana odločno slovansko, ker je v slovanstvu videla trdno vez in silo, ki naj jo brani pred pohlepnim germanstvom in romanstvom, ki je grozilo, da v kratkem potepta vse Slovane. To »slovanofilstvo«, ki ga je odločno zastopala tudi slovenska mladina, je bilo vzrok, da so mladi slovenski študentje-abiturijenti hodili tja v zlato Prago na vseučilišče, in tam, v srcu Slovanstva, dozorevali v odločne slovanske borce, se tam seznanjali s češko kulturo in prinašali potem domov ideje, ki so rodile pozneje praktične uspehe. Tedanja mladina je jasno občutila, da se njen ideal — osvobodjenje in ujedinjenje vseh Jugoslovenov bliža svojemu končnemu uresničenju, zato pa se je še bolj poglobljala v slovanstvo in v njem iskala vzore za svoje delo. Pa ne samo med češko mladino, temveč tedanja naša mladina je romala po vsem slovanskem svetu, se seznanjala razen s Srbi in Hrvati tudi z Rusi, Poljaki, Bolgari, proučevala njih kulturo in politično življenje, čitala dela velikih slovanskih pisateljev in v njih nahajala odziva svojim mladostnim težnjam. To slovanstvo, zavest velike slovanske skupnosti, je bilo tudi vzrok, da je tedanja mladina bila lahko revolucionarna, da se je upala vstati s svojo idejo na dan, da je vsemu svetu pokazala, koliko moči ima v sebi in za seboj. Saj vemo, s kakšno voljo in s kakšnim veseljem se je predvojna mladina učila slovanskih jezikov, srbohrvaščine, češčine, ruščine,

bolgarščine, poljščine, dá, tudi lužiške srbščine in slovaščine. In v svetovni vojni je bil skoro ves slovanski svet povezan v ideji narodne osvoboditve ter je s skupno svojo močjo pripomogel k uresničenju idealov, katere si je zastavila predvojna mladina, ki v svoji širokogrudnosti ni objela samo ozkega domačega pasu, ampak ves bratski slovanski krog.

Danes se je seveda odnos naše mladine do slovanstva znatno izpremenil. Slovanstvo danes ne obstoji več v tistem, kar je vezalo predvojno slovansko mladino, namreč: težnja po narodnem osvobojenju in ujedinjenju. Doba Kollárjevega slovanstva je minila in pogledi naše mladine so se deloma usmerili drugam. A vendar je zavest slovanske skupnosti še danes prav tako živa, kakor je bila nekoč in kakor je ne opazimo pri nobeni drugi rasni skupini, n. pr. pri Germanih in Romanih. Saj menda ni zgolj slučaj, da se ne razumeta med seboj niti južni Nemeec in severni, niti severni in južni Italijan itd. Slovani pa smo si po krvi in jeziku tako sorodni, da se vsi med seboj prav z lahkoto razumemo. In tu ima naša mladina še vedno veliko delovno torišče. Učimo se slovanskih jezikov, spoznavamo slovansko preteklost, proučujemo kulturo bratskih slovanskih narodov, iščimo vsega tistega, kar nas družil, in odmetujemo vse, kar nas loči.

Dvigajmo zavest slovanske skupnosti in pripravljajmo čas, ko bomo vsi Slovani združeni v čistem slovanskem bratstvu zavzeli dostojno mesto v svetovni družbi, ohranjali svoje kulturne pridobitve in ustvarjali nove. V tem bo tudi naša politična moč, saj je že predvojni Črnogorec dejal, da je Črnogorcev in Rusov skupaj 170 milijonov. A Slovanov je ko listja in trave. Zato pa: Nazaj k slovanstvu.

napredek v društvu so pokazali tudi športni, šahovski in glasbeni odsek. Ljubezen do naših bratov onstran meje so člani »Jugoslovana« pokazali s tem, da so podprli knjižno akcijo, ki jo je društvo priredilo, z darovi ali s pobiranjem knjig pri kranjskem meščanstvu.

Po poročilih so se vršile volitve. Predložena je bila samo ena lista s predsednikom Ekarjem na čelu, ki je bila izvoljena z veliko večino. Razveseljivo je dejstvo, da se je odbor izpremenil in da so se pritegnile k delu mlade moči, ki bodo prinesle v društvo novega življenja. Novizvoljeni odbor bo v glavnem nadaljeval delo prejšnjega. Poleg sestankov, skioptičnih predavanj in sestankov raznih odsekov ima na programu tudi akademijo, za katero se že pripravljajo. »Jugoslovana« je sedaj na našem zavodu najbolj delavna organizacija in na novem odboru leži dolžnost, da odpravi še nekatere pomanjkljivosti, da čimbolj izpopolni in poveča delovanje društva ter da neomajno vztraja na poti, po kateri mora iti vsak zaveden Jugosloven. Upamo, da se novemu odboru s sodelovanjem ostalega članstva tudi to v polni meri posreči. »Naprej, niti koraka nazaj!« je naše geslo.

Karo.

Ljubljana

Državna klasična gimnazija

Društvo »Žar« je priredilo 8. t. m. proslavo stoletnice rojstva Simona in Davorina Jenka. Pri tej interni proslavi so dijaki in dijakinje dokazali, kaj vse se doseže z neumornim delom.

Voditelj sestankov, osmošolec Klemenčič je otvoril proslavo, pozdravil navzoče, nato pa prosil tovariša Kočarja, naj spregovori nekaj besed o Simonu Jenku. Predsednik Kočar nam je v prav lepem govoru prikazal Simona Jenka kot rodoljuba. Po njegovem govoru, ki je bil sprejet z viharnim odobravanjem, so zapeli osmošolci pod vodstvom tovariša Straška dve lepi narodni pesmi v priredbi Davorina Jenka. Po kratkem odmoru nam je podal Jože Osana v jedrnatem govoru sliko razvoja glasbe od početkov do romantike. Prikazal nam je tudi Davorina Jenka kot glasbenika. Proslavo pa sta zaključili Snój Ivanka in Marinček Mara z dvošpevom »Dve Utvi« v Jenkovi priredbi. Odpeli sta jo tako lepo in ubrano, da bi ju poslušali še in še. Pri klavirju ju je spremljal Jože Osana.

Tako se je tudi klasična gimnazija oddolžila spominu dveh velikih mož: Simona in Davorina Jenka.

R.

Tehnična srednja šola

Tovariš urednik, Ti sam dobro veš, koliko hrupa in vika so povzročile moje točne in nedolžne informacije o gibanjih na naši šoli.

Obljubil sem Tj, da bom poročal o obnem zboru prihodnjic. Povem naj samo to, da je članstvo samo izsililo občni zbor in da je bil ta zelo »vroč«.

Ker pametnejši popusti, bom poročilo zaključil, da ne bi kaj preveč povedal, vendar se bom še oglasil, da bodo imeli o mojem poročilu še kaj besedičiti nekateri »gospodiči«, ki si ob vsaki priliki domišljajo, da imajo na našem zavodu glavno besedo in da morajo sploh o vsem odločati.

Kij.

Razviti moči posameznika do vrhunca, navajati ga k socialnemu delu, ustvariti iz vsakogar moža, ki bo na svojem mestu in cel mož, to hočemo, to je naša težnja!

»Omladina«, v oktobru 1905.

* * *

Zagotoviti vsakomur prosti razvoj, vzgajati ga v to, da izrabi vse svoje sile v kolikor mogoče najvišjo umstveno in нравno popolnost, utrditi mu značaj in voljo, navajati ga v delu v korist celote, to je bil in ostane namen našemu stremljenju!

»Omladina«, v aprilu 1905.

Mladina za bratstvo z Bolgari

Res je, stoletja nas je ločila zgodovina, ki je v razvoju človeštva vse tolikokrat rušila in izpreminjala po roki krute usode, a vendar napeljevala in nizala dejstva drugo za drugim tako, da je tisto, kar je imelo voljo do življenja in obstoja vendarle obstalo. Res je, nismo si bili vedno bratski. A zgodovina nam tudi prav tako kaže, da so obstajale med nami kljub neprilikom bratske vezi, ki so v mnogih slučajih dobile jasnega izraza in določnih oblik. Kajti vse sovražnosti in vsa nasprotja, ki so obstajala v zgodovini med našimi jugoslovenskimi rodovi, so bili samo umetni zidovi, ki so jih tuji pohlepneži in zavistneži postavljali med nas, da nas ločijo in uničujejo našo moč, kakor je mogoče volkovom izečevati razkropljene ovce.

A vse to je le preteklost. Mi pa živimo v sedanjosti, v goli realnosti, ki nas nujno sili, da si vsi bratje po krvi in jeziku bratovsko podamo roke in gremo skupno skozi bodočnost, ki nas čaka. Za nas ni nič več ovir in pregraj, ki so jih drugi postavili med nas, marveč mi hočemo graditi in ustvarjati na večnih temeljih bratstva in bratske sloge. Pozabiti hočemo gorje, ki smo ga pretrpeli, kri, ki je bila prelita. Nočemo več bratomorstva in zaslepljenja. Naši pogledi so jasni in odprti. Spomnimo se, kako je delal za praktično jugoslovenstvo veliki Bolgar in Jugosloven Stamboljski, sin preproste kmečke bolgarske matere, pobornik jugoslovenstva med Bolgari, borec za slovanstvo. Dejal je: »Nisem ne Bolgar ne Srb, temveč Jugosloven sem!« In prav tako je mislil in delal blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Ujedinitelj, ko je stopil na bratska bolgarska tla, objel s svojo mislijo ves jugoslovenski svet in se zavzel z geslom: »Brat je mio koje vere bio!« za idejo: »Balkan, Balkancem!« Ta dva velika Jugoslovana sta nam dala najboljši vzgled, kako je treba delati za bodočnost jugoslovenstva.

Mi, mladina, vemo: ni dovolj, da besedičimo in da govorimo o bratstvu, ampak

delati moramo. Mi kljub današnjemu izmaterijaliziranemu življenju gojimo svoja idealna stremljenja. V nas je prepričanje, da je od Tilmenta do Črnega morja en sam narod, ki ga je zvezan po krvi in jeziku, narod, ki ga je teptala roka zgodovine, ki pa hoče sedaj živeti novo, lepše življenje. Za to, za Veliko Jugoslovenstvo od Tilmenta in Zlati do Črnega morja bomo po pesni »Krv in jezik« delali, razmišljali in pripravljali, da se pravi slovanstvo, ki govori vseh Jugoslovenov.

NAŠA MLADINA

Kranj

Državna realna gimnazija

V ponedeljek 27. januarja se je vršil na naši gimnaziji občni zbor društva »Jugoslovana«. Po svetoslavski proslavi se je članstvo zbralo v društvenem lokalu, ki bi kmalu bil premajhen za izredno število udeležencev. Predsednik Frčej Jože je otvodil občni zbor, pozdravil g. direktorja dr. Dolarja in zastopnika profsorskega zbora g. prof. Pilgrama ter prešel na dnevni red. Posamezni funkcionarji so v redu podali svoja poročila, iz katerih se je pokazal velik napredek društva. Ob zaključku preteklega šolskega leta je imelo društvo 22 članov, dočim jih ima sedaj preko 33, kar je vsekakor velik napredek. Na zunaj društvo res ni pokazalo mnogo uspehov, ker je moralo najprej urediti svoje notranje razmere, ki so bile zelo slabe. Zato pa sedaj stoji na trdnih temeljih, z jasnim programom, ki se je izkristaliziral iz debat na sestankih in sejah. Čeprav so nekateri hoteli narediti iz njega nekako humoristično društvo, ostane »Jugoslovana« še nadalje to, kar je bil in kar razodeva že njegovo ime samo, Razveseljiv

Odrešeniki sveta ali laž židovstva

Komur je le količkaj poznan marksizem ali komunizem, kakor se imenuje v novejši obliki, ta ve, da predstavljajo glavno njegovo os Zidje. To so tista veja človeštva, ki se je znala ohraniti skozi stoletja s svojo prekanjenostjo in s svojim verižništvom, saj predstavljajo danes Židje po vsem svetu največje bogataše, največje velekapitaliste.

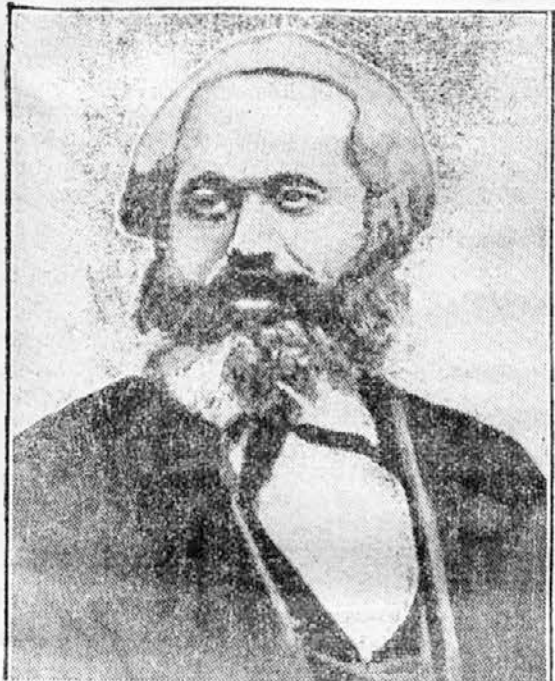
In vendar pod to krinko komunizma Židje,

narod, ki je kakor pravi sveto pismo, »preklet in zavržen od Boga«, še nadalje sejejo svojo ljuljko in plevel, da lahko sami bolje izrabljajo delovne množice v svoje skrite namene.

Marksizem ali komunizem je samo čisto določna oblika židovskega izživiljanja ali imperijalizma, če hočemo tako reči, ki se hoče uveljavljati povsod, pa bilo v kakršnikoli

obliki. Zato so seveda tudi glavni predstavniki in utemeljitelji marksizma bili Židje ali vsaj Polžidje. Na tem mestu bomo danes začeli s prikazovanjem poglavitnih marksističnih, oziroma komunističnih osebnosti, ki so židovskega porekla, porekla zatiralcev in škodljivcev našega naroda in vse človeške družbe, katerim pa se naš narod in zlasti naša mladina ne bosta dala zapeljati in ogoljufati.

Karl Marx (1818–1883)

Zid, ki se je s pravim imenom imenoval Mardochai. Utemeljitelj marksizma ali takozvanega »znanstvenega socializma«. Eden izmed največjih židovskih revolucionarjev. Poleg drugih del je napisal znani »Komunistični manifest« (1848) in »Kapital« (1867). V svojem »Manifestu« pravi: »Komunisti odkrito izjavljajo, da morejo doseči svoje namene le potom nasilnega strmoglavljenja vsega dosedanjega družabnega reda. Vladajoči razredi naj trepečejo pred komunistično revolucijo; proletarci ne morejo v njej izgubiti ničesar, razen svojih verig«.

Ferdinand Lassalle (1825–1864)

Zid, s pravim imenom Ehaim Wolfsohn, utemeljitelj socialne demokracije v Nemčiji. Zid Heinrich Heine ga je označil za »Mesijo stoletja«. V svojem pismu na Zida Blocha je Lassalle napisal: »Jaz sem eden izmed najboljših Židov, kar jih je... Moja prva ideja je vedno, da se čeprav z orožjem v roki iz svojih moči povzpnem na prvo mesto med Židi!«

Lenin (1870–1924)

Polžid po materi, s pravim imenom Vladimir Iljič Uljanov. Bil je eden glavnih pobornikov za rusko revolucijo in prvi ljudski komisar Sovjetske Rusije, a je bil pri tem seveda le židovsko orodje. Izmed številnih njegovih del je najbolj poznano »Država in revolucija« (1918). Čeprav revolucionar, je bil pač le služabnik židovskega kapitala, s katerega pomočjo se je komunizem v Rusiji tudi povzpnil na oblast. Velik sanjar in utopist. Značilno je, da nekdanji njegovi sodelavci nimajo sedaj nobene vodilne vloge v Sovjetiji. (Dalje prih.)

V letalu nad abesinsko fronto

Vojna more trajati še 30 let. — Delovanje letalstva je omejeno. —

Abesinci se smrti ne boje

Francoski letalec René Drouillet je odletel v Abesinijo z ameriškim letalom, ki je bilo last nekega Francoza. Abesinski cesar je ta avijon odkupil in sprejel Drouilleta v svojo osebno službo, kot letalskega svetovalca. Ta letalec se je ravnokar vrnil za kratek čas v Pariz in pripovedoval o svojem prvem bivanju v Abesiniji, kjer je letal nad 50 ur, tele zanimivosti:

»Vojna v Abesiniji more trajati še 30 let. Nikar se ne smejte! Preletel sem vse abesinsko ozemlje, Ogaden in Tigrido, letal sem vzdolž obeh front in videl vojake, kako se borijo z najmodernejšim orožjem, ki so jim ga dali v roke. Bitke so vprav strahovite. Krvavi pokoli se vrše med prednjimi stražami. Toda to, kar sem videl iz višine, se mi je zdelo strašnejše kakor vse bitke.

Severna Abesinija, Tigrida, ki meji na Eritrejo, je nepregledna vrsta gorovij z vrhovi 2000 do 3000 m in globokimi prepadi, v katerih morejo izginiti cele armade. Južna Abesinija, Ogaden, vzdolž somalske meje, je brezkočna pustinja, porastla s pragozdi, preko katerih ni mogoče prodirati v deželo. Pač pa obstoji cesta, vprav prekrasna cesta, kakršne je nimamo niti v Franciji, toda ta veže Abe-

sinijo z britansko Somalijo. Na tej cesti dirkajo s hitrostjo 80 km tovorni avtomobili ameriških tvrdk, ki vozijo Abesincem orožje in angleško in belgijsko municijo. Italijani niso v Tigrido prodrli niti 100 km. Abesinci so mnenja, da je to malo, jaz pa nasprotno mislim, da je to največ, kar se je dalo doseči v treh mesecih vojske. Pogorje Atlas v Severni Afriki se ne more niti primerjati s tem abesinskim gorskim masivom, ki se dviga strmo v nebo kot neprehodna ograja, pred moderno, motorizirano armado.

Temperatura je strašna, uničujoča, 55° C v senci. Nemogoče je napadati frontalno, z močnimi oddelki. Delovanje letalstva je omejeno. Specialni avijoni za Alpe tu nimajo smisla, kajti vasi sestoje iz kočic, grajenih iz ilovice in kamenja. Nikjer ni strateških točk, da bi se jih bombardiralo, tudi ne municijskih skladišč ali vojaških taborov.

Izgleda, da je železnica v Addis-Abebo sveta, nič se ji ne zgodi. Kar se pa tiče tankov, se ne da z njimi dosti opraviti, kajti tudi najlažji tanki se nerodno in težko kretajo. Gor ne morejo zavzeti v naskoku in ne morejo voziti po strmih pobočjih in skalah, ki štrle iz globokih prepadov.

Prvi letalski napadi so precej vznemirili Abesince, toda tanki ne plašijo nobenega cesarjevega vojaka. Z nožem v roki se zavpihte nanje. Ali veste, kako so se polastili štirih italijanskih tankov? Dva teh peklenjskih strojev sta se odpeljala na izvid. Vozila sta več ur po popolnoma praznem ozemlju, kjer ni bilo ne duha ne sluha o kakšnem sovražniku. Slednjič so se vozniki ustavili, stopili iz tankov in šli malo okoli. V tem trenutku so kot iz zemlje zrastle prihiteli Abesinci. Nastal je divji boj moža proti možu. Poklali so vse Italijane, razen enega, ki se mu je posrečilo zlesti nazaj v njegov jekleni oklep. Toda trije Abesinci so skočili na tank, ki je začel voziti nazaj, in skozi odprtino z noži odrezali zadnjemu Italijanu glavo.

Proti večeru so skoraj na isti način Abesinci ujeli dva druga tanka, ki sta šla prvima dvema na pomoč. Abesinci se smrti ne boje. Sedaj se pripravljajo na veliko ofenzivo.

Priletel sem v Addis-Abebo koncem novembra z velikim ameriškim avijonom, ki ga je kmalu nato kupila abesinska vlada. 9. decembra sem že odletel na svoj prvi izvidniški polet nad severno fronto. Tamošnji francoski letalci in mehaniki so mi šli zelo na roko. Letel sem čez Dessie z dvema tovarišema, med tema g. Knickerbooker. Štiri ure sem letel v višini 3000 do 3500 m. Nad Makalo sem se spustil na 500 m. Nad Aduo so me obstreljevali italijanski topovi in strojnice, a

(Nadaljevanje na 6. strani.)

Reforme srednješolskega pravilnika v Čehoslovaški

Petdeset let stari pravilniki

Čehoslovaška javnost kaže veliko zanimanje za načrt novega pravilnika za srednje šole v Čehoslovaški. Ta načrt naj bi zamenjal stara pravila za srednješolce, ki so stara že 50 let in ki svojemu namenu slabo odgovarjajo, ker so v tem času nastale mnoge izpremembe, tako v odnosih učenca do šole in profesorskega zbora, kakor tudi v družabnih prilikah sploh. Stara srednješolska pravila so zaostala daleč za življenjem, ki se je zlasti v 20. stoletju vidno razvijalo.

Častna beseda naj drži!

Temelj novega čehoslovaškega pravilnika za srednje šole predstavlja duh humanosti, demokratije v šoli, toda obenem tudi stroge discipline v odnosu srednješolca do šolskih dolžnosti in njegovih predstojnikov. Zanimivo je, da je v uvodu načrta za novi šolski pravilnik izraženo načelo, da ima »šolski pravilnik značaj dogovora med šolo in dijakom«. Učenec naj namreč pri vstopu v šolo in vstopu v višje razrede, začeni s petim, da častno besedo, da se bo držal šolskega pravilnika. To je podobno akademski obljubi visokošolcev in ta obljuba daje mladini moralne obveznosti, ki so vzgojnega značaja.

Nič več pritvora!

Zanimiva navost tega pravilnika je uvažanje pogojnih kazni na srednjih šolah. Po starem pravilniku čehoslovaških srednjih šol se vse kazni izrekajo brezpogojno. Med kazni je do sedaj spadal tudi pritvor za 16 ur. (V praksi je bil ta pritvor deljen na več delov.) Načrt novega pravilnika pritvor ukinja.

Pogojna kazen za dijake

Po načrtu novega pravilnika se lahko tudi kazen z izključenjem iz zavoda ali vseh šol v dotični državi lahko izreče pogojno, z rokom do konca šolskega leta. Šele kadar pogojno izključen učenec izvrši še hujši prestopok ali še nadalje stalno ovira delo v šoli, postane njegovo izključenje polnoveljavno, a šele po novem odloku profesorskega zbora. Novi šolski pravilnik tudi ne pozna kazni, ki je v starem pravilniku dopuščala, da se učenec po končanem pouku pridrži pod učiteljevim nadzorstvom in da se n. pr. uči tistega, česar ni znal.

teljevim nadzorstvom in da se n. pr. uči tistega, česar ni znal.

V navodilih za izvrševanje novega šolskega pravilnika se izrecno poudarja, da »ni dovoljeno dajati kazni, ki niso našteje v novem šolskem pravilniku, kakor n. pr. večkratno prepisovanje, postavljanje pred razredna vrata, klofutanje, lasanje itd.«

Obramba dijakov

Zlasti je pomembna odredba predloga, ki govori o tem, da naj šolski direktor v slučaju težkega prestopka učenca, imenuje enega člana profesorskega zbora za dijakovega branilca v preiskavi pred profesorskim zborom. Ta »odvetnik« mora poskušati, da v zasebnem razgovoru s krivcem zve, če je kriv, in da mu nasvetuje, naj vse odkrito prizna. Dalje naj z psihološko analizo učenčeve osebnosti in njenega okolja nepristransko prouči razloge in povod njegovega dejanja. Na profesorski konferenci, ki bo proučila, kakšna kazen naj se izreče, bo učenčev advokat povedal svoje mišljenje o dijakovem prestopku in vse olajševalne okolnosti, ki so potrebne za pravilno oceno prestopka. Navodila so dopolnjena še s tem, da vprašanja krivde ne sme preiskovati učitelj, ki je neposredno ali posredno v zvezi z učenčevim prestopkom.

Dijaška samouprava

Nekaj točk pripravljene načrta govori o samoupravi v razredih. § št. 5 n. pr. odreja, da se učenci v okviru šole lahko združujejo s ciljem izobraževanja, zabave in fizične kulture, toda z odobrenjem profesorskega zbora. V odobrenje učiteljskega zbora je treba dati pravila samouprav in izvolitev funkcionarjev. Tu je zopet zanimiva odredba, da profesorski zbor lahko omeji ali popolnoma ustavi delovanje učencev, ki v šoli ne uspevajo, ali ki se ne obnašajo v šoli tako, kakor zahtevajo šolski zakoni.

Samo po sebi se razume, da tudi novi načrt učencem ne dovoljuje politično delovanje in članstvo v političnih organizacijah. Učenci višjih razredov stari nad 16 let so lahko člani nepolitičnih društev, toda samo z izrecnim pristankom in odobritvijo svojih staršev in profesorskega zbora.

Narodno blago v Vinodolu

Severni Jadran, ki se razprostira nekako od Sušaka pa do otoka Paga, hrani še mnogo narodnih običajev in narodnega blaga, ki so pa še malokomu znani. Primorci se od posavskih Hrvatov zelo razlikujejo po pojmovanju in govorjenju. Vsi govorijo čakavsko narečje, ki se pa deli zopet v posamezne še manjše skupine: Prebivalce otoka Krka, Vinodolce in pa prebivalce otokov Raba in Paga. Krčani govorijo zelo čist jezik še z mnogimi staroslovanskimi izrazi. Rabljani govorijo navadno čakavščino, kakor na južnih otokih.

Vinodolsko narečje pa si hočemo natančneje ogledati. Glavna pregibna beseda je »čac«, ki se rabi namesto što (kaj). Ta »čac« se veže s predlogi tako, da se a odbije in reče n. pr. pošto — poč, našto — nač, zašto — zač, itd. edino za »da štoc« se rabi da ča in ne dač. Ne reče se bio, ampak bil. J se rabi namesto dj in reče rojen namesto rodjen, graja namesto gradja itd. Namesto štokavskega u rabijo v ali pa va n. pr. va (v) Sušak, itd. M na koncu besede se izgovarja kot u, n. pr. s oteu, ideu, itd., izjema je samnom. Pri besedah vsaki, vse, vzeti odpade v lako, da se reče: saki, se, zeli. E se ponekod izgovarja za e ali a, nikoli pa za ei ali je. Mik za men se čita v besedah: plamik, remik, in ne plamen, remen itd. Besede na kva se izgovarjajo na i kakor, bukva se reče buki, smokva pa smoki. Namesto ei se reče e'. V Vinodolu nikoli l ne služi za samoglasnik, kakor se to piše v cerkvenih knjigah in se reče: vuči, tuči, duč, itd. in ne več, teč, dolg. Edino v Brimiru se reče tlič in vlič. To so vse glavne posebnosti Vinodolskega narečja.

Vinodolska dolina se razprostira od Bakra pa do Novega. To je krasna dolina, kakor velika zelena oaza sredi kraškega kamna. Po sredi teče Rečina, ki namaka polja in figove nasade, na robovih so pa zasajeni vinogradi. Večja mesta so Hreljin, Kotor, Bribir, Ledeniče, Novj in dr. Vsako izmed teh mest ima svojo tradicijo, svojo narodno nošo in običaje. Že zgodaj se je tukaj začela razvijati narodna kultura. Že l. 1228 so imela vsa mesta vsaj Vinodolski zakonik ki je bil pisan z glagolskimi črkami v narodnem jeziku.

Današnja številka »Naše volje« se je zopet nekoliko zakasnila, je pa zato dvojna. V bodoče bo redno izhajala vsakega 6. in 20. v mesecu. Cenjene naročnike prosimo, da nam to zamudo oprostite, vse dopisnike in sodelavce, katerih prispevki še niso natisnjeni, pa naj nekoliko počakajo. Vsi pridejo na vrsto! Prihodnjic objavimo rezultate nagrajne ankete. Pozdravljeni!

nití ena krogla ni zadela mojega letala. Nad Aksumom sem se spustil celo samo na 300 m in opazil zelo zanimive stvari.

Potem sem spet letel čez Dessie in se vrnil v Addis-Abebo, kjer me je cesar odlikoval z redom Sv. Trojice. Teden dni sem živel med letalci, 20 je domačih, eden pa je ameriški črnc pilot Robinson. Imajo sedem francoskih Potezov tipa 25, en trimotornik in dva enomotornika holandskega tipa Fokker, en nemški enomotornik Junkers, en angleški turistični avijon Moth in en italijanski šolski avijon Breda. Poveljnik letalstva je Babičev, ki se je izučil v Franciji. Tudi nemški slavni letalec Weber je tu in gradi nov avijon.

Cesar Haile Selasje je hotel nadzorovati svoje čete v Ogađenu in me je prosil, da ga popeljem s svojim ameriškim avijonom tjakaj. Leteli smo v Džidžigo, spremljani od trimotornika Fokkerja in enega Poteza. Med poletom tja in nazaj je pokazal cesar veliko zanimanje za vse pokrajine, ki se jih je odločil braniti do skrajnosti s svojim narodom, kojega mistiko visoko ceni.

V javnosti ima cesar zelo resen, nespremenljiv obraz in brada mu daje nekaj ostrega, toda v zasebnosti govori mnogo in živahno. Vse ga zanima, kar bi moglo povišati vojaško odpornost njegove dežele. Počastil me je s tem, da me je imenoval za svojega letalskega svetovaleca.

Kitajci v boju zoper komuniste

Najslavnejša epizoda protikomunistovskih bojev v provinci Kiangtsi je obramba prirodne skalnate trdnjave Tsui-Wei-Feng, ki se je junaško borila 21 mesecev proti rdečim tolpam in katere posadka je do zadnjega moža poginila junaške smrti. Zgodovino teh junakov so prikazali skupini inozemskih časnikarjev, ki je pred kratkim potovala po tej provinci, da si ogleda razvaline, ki so jih za seboj pustile čete komunistov.

Tsui-Wei-Feng leži okoli pet km od mesta Ningtu in je nad 300 metrov visoka skala, na vrhu katere je kilometer dolga in nekaj sto metrov široka visoka planota. Na vrh je mogoče priti le po ozki strmi stezi skozi skalno razpoko. Vrh planote izvira studenec.

V časih vojne so se že od pradavnosti semkaj spravili prebivalci mesta; tu so bili popolnoma na varnem pred sovražnikom. Pozimi l. 1930., ko so komunisti zasedli Ningtu, je okoli 500 meščanov, med njimi ženske in otroci, pribežalo na višino in vzelo s seboj vse svoje premoženje, okoli 8 milijonov dolarjev. 13 mesecev so se junaško branili proti napadam rdečkarjev. Slednjic so jih vladne čete prepodile in junaški obleganci so bili

rešeni. To je bilo polet l. 1931. Toda naslednjo spomlad so rdeče čete zopet napredovale in zopet se je moralo 500 prebivalcev umakniti v to orlovsko gnezdo. Začelo jim je primanjkovati hrane. Ko so slednjic uvideli, da je položaj popolnoma brezupen, so se trije mladi odločili, da se prebijejo skozi sovražne čete do vladine vojske in prosijo za hitro pomoč. Ponoči so jih spustili po vrveh 300 m globoko in po mnogih težavah so srečno dospeli na svoj cilj. Toda pomoči ni bilo, kajti komunistične čete so bile premočne. Tako se je obleganje l. 1933. žalostno končalo. 50 oblegancev je skočilo s skale in tako napravilo rajši samomor, kakor da bi padli rdečim v roke. Ostalih 300, kar jih je bilo po končani predaji še ostalo, so komunisti gnali na morišče: vsem so odsekali glave. Danes je provinca Kiangtsi očiščena rdeče sovrge in na mestu, kjer se je izvršil pokol, stoji lep spomenik, ki ga je dala odkriti kitajska vlada.

Končni, svetli cilj pa nam mora biti tisti, kakor ga nam je postavil ilirizem, le v izpremenjeni obliki in dosežati ga je treba z drugimi, času in razvoju prikladnimi sredstvi!

»Omladina«, v aprilu 1905.

Na Koroškem je bilo

Bil je vroč dan in sonce je peklo, kakor bi izkušalo svojo gorkoto; niti listič na drevesu se ni zganil. Ptčki so ko užilkarji sedeli v hosti. Le metuljem se je zdelo kot v raji.

Po cesti, ki vodi pod Svinsko planino navzgor, je korakal truden, ves zaprašen popotnik. Izmučen je bil videli njegov korak. Tu pa tam je obstal, kot da bi obžaloval svoje potovanje. Včasih pa se je ustavil, da bi dobil vsaj malo hladne sape v svoje potno telo. Bil je šolski nadzornik, ki je šel nadzorovat še dve uri oddaljeno gorsko šolo. Njegova preobilna postava se je še komaj vidno premikala navzgor. Končno je zagledal šolo. Oddahnil si je: tu sem! Sedaj pa hajdi v razrede!

Čuden ropot ga je presenetil, ko je vstopil v šolo. Bilo je nekaj nenavadnega. Ko je prišel v razred, je kar obstal in ni hotel verjeti svojim očem: otroci so se topli in razgrajali kot Turki pred Dunajem. Za mizo pa je sedel gospod učitelj in spal. Tako je vedno bolj smrčal. Za svoje delo si je gospod nadzornik izbral tako, da je tu pa tam odgnal muhe z učiteljevega nosa, ki je bil zanje pravo sportno igrišče. A slednjič je tudi gospodu nadzorniku postala glava težka, saj ga je pot pošteno izmučila in tudi v razredu je bilo precej soparno. Še za trenutek je od nekd

zasišal škripajoče stopinje miške, nato pa je nalonil glavo na mizo in obenem z gospodom učiteljem pričakoval vstajenja.

Kmalu se je začelo dvojno smrčanje. Gospod nadzornik jo je potegnil kar hreščeče. Nadležna muha, ki je nagajala učitelju brez nadzornikovega strahovanja, se je ošabno zapičila gospodu učitelju prav v najbolj občutljivo žilico njegovega nosa. Gospod učitelj se je prebudil in kar poskočil. Videč pri tabli spečega gospoda nadzornika, je v zmedenosti menil, da je prikazen, in se je kar na hitro prekrizal. Lasje so se mu postavili kar pokonci. Ko pa se je čez nekaj hipov pomiril, je velel otrokom, naj se tiho spravijo domov in je tudi sam odšel.

Gospod nadzornik pa je dalje smrčal in se gugal na stolu. Sanjalo se mu je, da je visoko v skalnem gorovju in da pada v prepad. Hipoma je skočil pokonci in misleč, da se lovi za skale, je zagrabil za stol ter se z njim spotaknil čez umivalnik. Šele po dolgem gledanju in premišljevanju je gospod nadzornik opazil v polmraku, da ni v prepadu, ampak da se mora dvigniti iz pomečkanega umivalnika. Vstal je in krenil iz šole v vas. Med potjo je srečal gospoda učitelja, ki se mu je globoko priklonil in mu želel dober večer. Gospod nadzornik se je prijazno nasmejil in mu stisnil roko: »Vse, kar je bilo, naj bo zbrisano, le umivalnik vam pošljem nov!« In jo je mahnil dalje po cesti.

Rožanski.

Pomlad, pomlad...

Ni snega. Ni mraza. Ni zime v prirodi. Na sončnih gričih te pozdravljajo rumene trobenice, v gozdu te vabi teloh s svojimi nežnimi popki in sivkaste mačice te začudijo s svojim zgodnjim prihodom. Kamor stopiš, povsod diha iz tal pomladno življenje, povsod zveni le ena pesem: »Pomlad, pomlad...«

Toda... v dušah ni pomladi, ni pomladnega življenja. Zima se je naselila vanje, mraz jih stresa.

Oče se je vrnil iz službe. Odložil je plašč in sedel k mizi. Bled je bil njegov obraz in nenavadno izmučen izraz je imel. Mirno je sedel in se dolgo, dolgo ni premaknil. Njegov pogled je bil nekam usmerjen in zdelo se ni je, kakor da bi pahljivo poslušal berilo, ki ga je čital moj brat — tretješolec. Pa ni bilo tako.

Brat je končal in obmolknil, a tudi oče je še molčal in pogled se mu ni premaknil. Skrbno materino oko je opazilo to izpremembo in boječe ga je vprašala:

»Kaj ti je, da si tako slabe volje?«

A tudi tedaj se ni premaknil, le izraz njegovega obraza je padal še v globljo žalost in tiho, pikro je dejal:

»Ko se nam pa vse tako lepo obeta!«

Mati je uganila in samo vprašujoče pogledala očeta:

»Plače...?«

Vsi smo zadržali v strahu in zrl v očeta, kakor da bi hoteli siloma izviti iz njega tisti usodepolni odgovor:

»Da, — zopet jih bodo znižali!«

Izgovoril je te besede tiho, kakor bi se bal novega njihovega udarca, nato pa je zopet molčal.

Vsi smo molčali, ker smo razumeli resnico, ker smo občutili, da v dušah ni pomladi, da se je zima naselila vanje, da jih stresa mraz.

Oče je molčal, a v njegovih očeh so bile svetle kaplje, in v njih se je zrcalila težka borba njegove duše in veliko njeno trpljenje.

Milka Otovic,
Radovljica.

Naša domača vas

Naša vas leži v prijazni dolinici na Dolenjskem. Obdajajo jo prostrani gozdovi, v katerih izvira mnogo studencev, ki se združujejo v lep potok, ki prijazno obkroža našo vas. Ta potok goni tudi majhen mlin, v katerega nosimo žito mlet. Skozi našo vas pelje velika cesta, ki se v vasi razcepi. Glavna cesta pelje proti mestu, stranska pa zavije proti cerkvi, ki stoji na lepem gričku. Imamo tudi lepo šolo in nov gasilski dom.

Najlepše je pri nas spomladi, ko obdajajo bele hišice cvetoči sadovnjaki. Za nas otroke pa je tudi poleti lepo, ko se kopljemo v tolmunu nad mlinom. Velikokrat se ne kopljemo, ker moramo pomagati na polju. Kako nam pa tekne, ko pridemo zvečer vsi izmučeni domov! V jeseni je pri nas zelo lepo, ko je zrelo sadje. Takrat že gonimo živino na pašo, prepevamo, vriskamo in pečemo krompir. Kaj hitro nam mine čas pri prijetni zabavi. Ves teden delamo in pomagamo, toda kljub temu smo veseli in zdravi. Ko pride nedelja, se praznično oblečemo in gremo k maši v pol ure oddaljeno župno cerkev. Naši domači grede navadno le k zgodnji maši, mi otroci pa šele k drugi. Dolga

pot nas utruja, a ko pridemo domov, nas čaka kosilo, ki ga je med tem pripravila mati.

Tudi pozimi je prijetno pri nas. Pravo delo se — poljedelca konča in pri' jo še samo majhni opravki. Otroci pomagamo domačim, ki delajo košče, grablje, cepce in drugo. Včasih gremo na klanec pri cerkvi, kjer se igramo v snegu.

Naši vaščani so povezani med seboj kot ena sama družina. Nikoli ni med njimi prepira in jeze. Vsak ljubi svoj košček zemlje, čeprav gara od jutra do večera. Res je, da je včasih življenje težko in da marsikoga tarejo težave in nadloge, a vendar se vsi zavedajo resnice, ki jo tako lepo pove naš slovenski pregovor:

»Ljubo doma, kdor ga ima!«

Kopač-Ponikvar Stanko,
II. razr. gimn.

Velika krivda zadene srednješolske profesorje, ki puščajo mladino brez — idealov!

»Omladina«, v aprilu 1905.

ZANIMIVOSTI...

Muha in hitrost

Že na III. panameriškem znanstvenem kongresu v Limi, glavnem mestu Peruja, je ameriški učenjak, profesor dr. Townsend trdil, da neka muha, nazvana »cephenemyra« leti s hitrostjo 360 m na sekundo, t. j. 1296 km na uro. Ta hitrost pa traja lahko ure in ure brez prestanka. Zemeljsko kroglo bi ta muha obletela na 40. stopinji severne in južne širine (okoli 22.000 km) v 17 urah. Če bi ob štirih zjutraj odletela iz New Yorka, bi bila ob 12. že v Pekingu in še istega dne zopet v New Yorku. Zanimivo pri tej muhi je, da leže svoja jajčeca divjačini v nozdrvi.

Tesla o življenju na Marsu

Tesla je nekoč v nekem razgovoru dejal: »Ne moremo dvomiti, da bomo v bodočnosti lahko izzvali tako močno električno gibanje, da se bodo njegovi tresljaji čutili tudi na Marsu in Veneri. Znano je, da so zračne plasti boljši prevodniki nego medene žice. Ta njihova možnost pa raste v višino in s stopnjo njih redkosti. Če so na Marsu ali na Veneri inteligentna bitja — in vidi mi se neverjetno da ne bi bila — tedaj so po vsej verjetnosti v elektrotehniko že znatno dalje od nas...«

S čim narkotizirajo?

Za to imamo različna sredstva. Najstarejše je »Oxydol« (Lachgas), čigar omamljivost so poznali že koncem 18. stoletja. Toda vporabili so ga šele l. 1844. in sicer ga je prvi vporabil ameriški zobozdravnik Wells. L. 1846. sta prav tako Američana zobozdravnika William Morton in kirurg Warrn vporabila eter, l. 1847. pa se je že pojavil kloroform. V poslednjem času pa se zopet pojavlja Oxydol. Poleg tega se za kratkotrajne operacije uporablja še metylenclorid, takozvani »Solaesthin«.

Svetelci izstrelki

so izstrelki, zlasti pri strojnica, ki so jih iznašli v Ameriki in ki zarišejo v temi svetlo črto iz katere se da dognati pot, po kateri lete krogle. Z daljnogledom se da ta pot čisto točno opazovati in ugotoviti, kam izstrelki udarjajo.

Svetilne snovi v rastlinah

Italijanski kemik Petrij je iz rastlinskih sokov pridobil snov, ki posušena in obsevana z ultravijoličastimi žarki, sama sveti. Ta snov se nahaja v večjih količinah pri vseh rastlinskih delih ni je pa v endospermi, v gobah in bakterijah.

Kaj je pyropax?

Pyropax je posebna kemična tvarina, s katero se lahko preparira les, da postane nezgorljiv. S to snovjo prepariran les ugasne, če ga denemo v ogenj, že v nekaj sekundah.

Čudo moderne tehnike

Najdaljši podmorski predor je tisti, ki pod reko Mersey veže Liverpool s polotokom Wirral. To je pravo čudo moderne tehnike. Gradili so ga skoraj devet let in gradbeni stroški so znašali nad 8 milijonov funtov šterlingov. Dolg je tri in pol kilometra in širok 108 metrov. Razdeljen je v štiri žile in namenjen samo vozni in avtomobilskemu prometu.

Milijoninke milimetra

Na dunajski tehniški visoki šoli imajo električno merilno pripravo, ki omogoča v vseh okoliščinah popolnoma zanesljivo merjenje dolžinske izpremembe na milijoninko milimetra natančno. Aparat n. pr. popolnoma točno zaznava razteg kovinske žice, če se ji človek približa s svojo telesno toploto.

Mi se ne plašimo napora za ono, kar ljubimo. (Shakespeare)

SPORT

Deseterica najboljših lahkoatletov na svetu v l. 1935.

Ker se vedno bolj bliža XI. olimpijada v Berlinu, gotovo vsakogar zanima, kateri so bili najboljši atleti v preteklem letu, kajti ti imajo največ pogojev, da si pribore častna mesta na letošnji Olimpijadi.

Tek 100 m

Na čelu stometrašev stoji v preteklem letu Američan Peakock s časom 10.2 sekunde. Ta čas je sicer boljši od svetovnega rekorda, ki je 10.3, toda ni priznan. Sledita mu s časom 10.3 Amerikanec Metcalfe in Japonec Joshioka. Metcalfe in Joshioka sta znana z zrednje olimpijade, kjer sta se precej dobro plasirala. Tej trojici sledi deveterica, ki ima čas 10.4. To so: Črnca Jesse Owens in Johnson, Draper, Neugass, Sickel (vsi Amerika), Hänni (Švica), Neckermann (Nemčija) in Japonca Kuniguchi in Kondo. Ti imajo torej največ izgledov, da se dobro plasirajo, vendar pa je možno, da se do olimpijade še mnogo spremeni in da bo odnesel prvo mesto kdo, ki ga ni med najboljšo deseterico preteklega leta.

Tek 200 m

Pri tej disciplini se pokaže popolna premoč Američanov, ki drže kar prvih 9 mest. Na prvem mestu je zopet Črnc in sicer Jesse Owens s časom 20.3, kar je nov svetovni rekord. Sledijo mu Wallender 20.5, Neugass 20.5, Draper 20.8, O'Brien 20.8, Metcalfe 21, Anderson 21, Johnson 21. Na desetem mestu pa so Theunissen (južna Afrika), Robertson, Stockdale in Smith (vsi trije Amerika), s časom 21.1. Prvi Evropejec Hänni (Švica) se nahaja s časom 21.2 šele na 15. mestu s še dvema Američanoma. Na 200 m lahko Američani računajo na prvo mesto, če celo ne na vsa tri.

Tek 400 m

Na čelu štiristometrašev so zopet Američanci toda zelo dobra sta tudi Shore (južna Afrika), Roberts (Anglija). Na prvem mestu je Luwalle s časom 47.1, sledita pa mu Američana Hardin 47.2 in O'Brien 47.3 ter Shore (južna Afrika) s časom 37.3. Sledijo jim zopet trije Američani in sicer McCarthy 47.5, Blackman 47.6 in Cassin 47.6. Na osmem mestu je Anglež Roberts s časom 47.7, ki mu sledita Američana Fuqua (47.8) in Ring (47.9). (Prihodnjič dalje.) Vr. — Zo.

ŠAH

POROCILA IZ SAHOVSKEGA SVETA

Menda vpliva vreme tudi na šahiste in ne samo na smučarje, kajti kamor se ozrem ne najdem nikakih turnirjev in ne matchev, da bi vam o njih poročal. No, kar ni, še bo, pravi pregovor, pa poglejmo nekoliko v bodočnost! Letos se nam kot najvažnejša šahovska prireditev obeta nacionalni mojsterski turnir v Novem Sadu. Bo zelo obiskan, ker bo igralo najbrž 16 udeležencev, imeli pa bodo možnost igrati na tem turnirju tudi zastopniki poljske, češkoslovaške in bolgarske šahovske zveze. Češkoslovaška se je že odzvala in upajmo, da bosta sledili temu vzgledu tudi bratska Bolgarija in Poljska. Na tem turnirju se bo končno le rešilo vprašanje jugoslovenskega prvenstva, ki ga bosta za leto 1935. obdržala Pirc in Krstič, ker do matcha in tromatcha (M. Vidmar) ne bo prišlo, baje zaradi finančnih težkoč.

Teorija

Sicilijanka:

Posebno pri tej igri je pazljivost na mestu. Ena sama pogrešna poteza, pa je vse pri kraju.

1. e2—e4	1. e7—e5
2. Sg1—f3	2. e7—e6 (a)
3. Sb1—c3	3. Sb8—c6
4. d2—d4	4. c5:d4

(Na 4. Lf1—b5 je najboljši odgovor 4. Sc6—d4).

5. Sf3:d4	5. Sg8—f6
6. a2—a3 (preprečuje Lf8—e4)	6. a7—a6! (proti-ukrep)
7. Lf1—e4 ali Lf1—e2	

Oba tabora sta enako močna.

a)

3. d2—d4	2. Sb8—c6
4. Sf3:d4	3. c5:d4
5. Sb1—c3	4. Sg8—f6!
6. Lf1—e2	5. d7—d6
7. 0—0	6. g7—g6
8. Lc1—e3 (beli pravi)	7. Lf8—g7
pravilna ofenziva na kraljevem krilu in hiti mobilizirati)	8. 0—0 (črni pa že misli na obrambo...)
9. h2—h3	9. Lc8—d7
10. Dd1—d2	10. Dd8—e7 (... in začenja na damskem krilu protiofenzivo)

11. Ta1—d1

12. f2—f4

Naprej pa sami! Nobeden od obeh ni mnogo na boljšem. Beli lahko prodre na kraljevem, črni pa nima manj izgledov na damskem krilu.

Rešitev problema št. 5.

1. Sc 7—d5	1. poljubno
2. Se 8—e7	2. poljubno
3. D mat!	

Problem št. 6.

Problem št. 6: Beli: Kd2, Ld5, Sc5.

Črni: Kb1, La1, e2, pešci: a3, a4, b2. Beli vleče in dobi v treh potezah.

RADIO

Koliko je radijskih postaj?

Brezžičnih oddajnih postaj je na svetu okoli 36.000. Od teh jih je 27.000 na ladjah, 9000 pa na kopnem. Za določevanje smeri letal in ladij služi 7000 postaj.

Prva brezžična zveza

Prva brezžična radijska postaja je bila v Poldhu na Angleškem, s katero je Marconi dosegel prvo brezžično zvezo med Evropo in Ameriko. To znamenito stavbo, ki je predstavljala začetek moderne radiofonije, so lansko leto podrl.

Amaterji v Ameriki

V Zedinjenih državah imajo 46.930 amaterskih radijskih oddajalcev. Take številke nima ves ostali svet. V tem se pač dobro kaže tehnična usmerjenost sodobne ameriške mladine.

Kaj je ikonoskop?

Po vesteh iz Amerike je ruski inženjer Zvorikin, ki mnogo dela na polju televizije in ki je iznašel tkzv. »ikonoskop«, t. j. aparat za prenašanje slik v daljavo, pred nedavnim časom sestavil električno žarnico za sprejemanje, kar bo izzvalo popoln prevrat v televiziji. Žarnica, ki po svoji velikosti ni večja od navadne radijske elektronke, ojačuje poslano signale za milijonkrat. Njen pojav bo znatno znižal cene aparatov za televizijo in jih približal širokim ljudskim slojem. »Električni multiplikator«, kakor je inženjer Zvorikin nazval svojo žarnico, bo razen televiziji napravil veliko uslugo tudi radijski tehniki. Edino multiplikator lahko spravi v delovanje velikanski amplion, da se lahko dobro sliši v veliki dvorani, polni poslušalcev.

Kaj je z elektronko?

Elektronka je zanimala že Edisona. Prvi je uporabil elektronko za ojačitev l. 1906. Lieben, ki je pravi iznajditelj elektronke v današnjem pomenu. Danes bi si brez elektronke ne mogli več misliti nitj brezžične telegrafije, niti zvočnega filma in velikanske množice električnih aparatov, katerim je elektronka nujno potrebna.

Na daljnem severu

Sovjetski listi poročajo, da je na polotoku Diksonu končana gradnja velike radijske postaje. Postajo je pregledala posebna komisija, ki je ugotovila, da so graditelji svojo nalogo dobro izvršili, čeprav so delali pod zelo težkimi pogoji. Radijska postaja na polotoku Diksonu je ena izmed najboljših ruskih radijskih postaj. Je za vso Arktiko zelo važna, ker od tam upravljajo sedaj plovbo v polarnih krajih.

Hitrost elektronov

Poglavitni sestavni del modernih sprejemnih aparatov za televizijo je katodna cev, zaključena s fluorescenčno zaslonko, na katero rše svetlobni žarek svetlobne odenke. Elektroni, ki tvorijo ta žarek, skačejo na zaslonko z brzino ca 40.000 km na sekundo. Ker znaša razdalja med katodo in zaslonko 60 cm, potrebujejo elektroni za vso pot v cevi približno komaj 2 stomilijoninki sekunde.

IZ ŠOLSKE TORBE

Profesor Algebra stopa zamišljeno po cesti. Na levi nogi ima rjav čevelj, na desni pa črnega.

»Za Boga, kaj pa to pomeni,« ga ustavi kolega, »saj imate na eni nogi rjav čevelj, na drugi pa črnega?«

»Saj res, gospod kolega. Ampak veste, kaj je na tem najzanimivejše? Da imam doma še en tak part!«

— Zakaj dijaki ne smejo kaditi?

— Zato, ker imajo v glavi preveč slame in se jim lahko vžge.

Pri zdravniku: »Ali morda spite z odprtimi usti?«

Profesor: »Ne vem, gospod doktor, toda nocoj bom pazil na to.«

— Po čem se je razlikoval kralj Henrik IV. od svojih prednikov?«

— Po tem, da je bil četrti.

Pri fotografu: »Ali boste dali svoje otroke povečati?«

Profesor: »Hvala, saj bodo sami zrastle.«

Dober študent.

»Kaj bo iz tebe, ko končaš študij?«

»Starec.«

Profesor filozofije: »Izraz mešan občutki vam lahko definiram takole: mislite si, da pozvonita istočasno pri vas denarni pismonoša in krojač, ki mu še niste plačali obleke.«

Učitelj: »Imenuj ptiča, ki ne živi več!«

Učenec: »Naš kanarček, gospod učitelj; prav včeraj ga je pohrustala mačka.«

Postopaj z nižjim od sebe tako, kot želiš, da postopa s teboj višji od tebe!
(Seneca)